

VITA A KÖZÉPOSZTÁLY FORRADALMÁRÓL

György László: *A középosztály forradalma* (2024)

Ez év nyarán jelent meg György László közgazdász, a gazdaságstratégiai feladatokban való szakmai közreműködésért és a Tanítsunk Magyarorszáért program koordinációjának ellátásáért felelős kormánybiztos könyve, *A középosztály forradalma – Meritokratikus stratégia a 21. századra*. A kötetből elsőként a *Kommentár* közölt részleteket, mégpedig 2024. évi 2. száma közérdeknek szentelt blokkösszeállításában. A kötet a 2010 és 2020 közötti hazai tapasztalatok alapján vázolja fel a 21. századra vonatkozó meritokratikus magyar modell szellemi és anyagi, társadalom- és gazdaságpolitikai tervét. A könyvet értékes szakmai vita övezi, melynek első dokumentumát ismét a *Kommentár* szolgáltatja, ezúttal másik szerzőnk, Vargha Bálint Tamás jogász, közgazdasági elemző tollából, valamint közöljük a szerzőnek az arra adott válaszát is. (A szerk.)

A KÖZÉPOSZTÁLYÉPÍTÉS ELLENTMONDÁSAI KELET-EURÓPÁBAN

György László meggyőző, sokoldalúan érvelő, impozáns adatmennyiséget és gondolati teljesítményt mozgósító munkájának központi állítása, hogy miközben globálisan válságát éli a középosztály, Magyarországon 2010-et követően a kormány által alkalmazott jövedelemtranszferek és ösztönzők kiszélesítették és megerősítették azt. **A könyv hitelesen, önazonosan és következetesen érvel a meritokratikus (érdem alapján szerveződő) társadalmi formák értéke s azon belül a 2010-et követő sikeres hazai középosztályépítés mellett.** A szerző a középosztályt négy dimenzió mentén határozza meg (jövedelem, vagyon, lakhatás, kultúra). A gondolatmenet értelemzése során számomra kézenfekvő volt, hogy itt lényegében több nézőpont és az ezekhez kapcsolódó társadalmi kategóriák folytonos egymásba játszásáról van szó, úgymint: tulajdon = polgárság, jövedelem = középosztály, műveltség = értelmiség. Ezen nézőpontok kölcsönhatásainak végiggondolása, illetve a munkahipotézisként adott kulcsfogalom további problematizálása különösen a kelet-európai társadalomfejlődési sajátosságok miatt lehet termékeny. Felvethető az is, hogy az érvelés szándéka szempontjából pontosabb kifejezés lehet a vagyonnal, tulajdonnal (a termelőeszközök egy része fölötti kontrollal) bíró társadalmi osztály (?), azaz a polgárság megnevezés alkalmazása, hiszen a középosztály bevett jelentése elsősorban a jövedelmi spektrumon belül elfoglalt helyre utal.

A könyv első fejezete kifejezetten arra irányuló nagyszabású kísérlet, hogy elméleti kiindulópontok mellett (antik bölcelet) történeti példák segítségével (távol-keleti fejlesztő államok) idézze fel és alapozza meg az érdem- és teljesítményalapú igazságosság koncepcióját, szemben a jóval ismertebb egyenlőségelvű igazságosság ideájával. A második fejezet sorra veszi a 2010 óta tartó kormányzás legfontosabb jövedelemátcsoportosító, lakhatás és gyermekvállalás támogatását szolgáló intézkedéseit, és rámutat, hogy ezen közpolitikai eszköztár

eredőjeként a hazai középosztály aránya 35 százalékról 54-re szélesedett. Kifejezetten erőnye a szerző által választott nézőpontnak, hogy a könyv lapjain a hazai középosztály bővülése globális háttér előtt kap jelentést, és a lokális léptékű folyamatokra a globális Dél, valamint az euro-amerikai centrum között végbemenő gazdasági súlyeltolódás lencséjén keresztül is ránézhetünk.

Összességében a munka elolvasását követően magam sem gondolom, hogy az abban megfogalmazott kulcsállítás igazságtartalma kétségbevonható lenne, vagy éppen egalitárius érvek alapján kritizálható volna a kormány „magabíró” osztály megerősítésére irányuló politikája, a nemzetközi nagyvállalatok profitjának átcsatornázása a helyi középosztályok irányába, esetleg a jól ismert moralizáló szókinccsel követelhető lenne az alacsonyabb társadalmi státuszok javára igazított újraelosztás. Szigorúan ezen kérdések mentén tűnődve ugyanis igazat kell adnunk a szerzőnek. Ezzel szemben az alábbiakban inkább arra teszek kísérletet, hogy a jelenlegi kormány által is képviselt, felzárkózásra, szuverenitásra, autonómiára törekvő gazdasági-társadalmi (és reményeim szerint kulturális) nagystratégia szempontjából vizsgálva, de alapvetően elméleti összefüggések segítségével mutassak rá arra, hogy milyen belső, szerkezeti feszültségeket, ellentmondásokat hoz/hozott/hozhat felszínre a középosztályépítés Magyarországon.

Olyan kérdéseket igyekszem szóba hozni, amelyek egyfelől arra utalnak, hogy a középosztályépítés minden bizonnyal nem lehet totális magyarázat a kormányzás ideológiai alapállítására, hiszen számos jelenség ezen fókusz alá nem rendezhető, másfelől a középosztályépítés ambícióját igyekszem szembebesíteni a gazdasági szuverenitás kiteljesítésének célkitűzésével. Központi állításom ennek keretében az, hogy a középosztályosítás, bár részben valóban szinergiában állhat a gazdasági szuverenitás elmélyítésével, sok tekintetben kockáztathatja is a nemzeti önrendelkezés megerősítését, különösen akkor, ha bizonyos peremfeltételek együttes teljesülésére nem összpontosul figyelem. Emellett kritizálom azt, hogy kevés hangsúlyt fordít arra a kérdésre, hogy a középosztály mennyiben lehet hordozója a nemzeti kultúrának, és mennyiben a globális normák és habitusok „befelé” közvetítőjeként játszik szerepet.

A középosztály mint a centrum anyagi és szimbolikus javainak fogyasztója

A középosztály megerősítése – különösen a perifériákon, tőke- és technológiaszegény térségekben – rendre azzal a következménnyel is járhat, hogy az adott térség függőségei erősödnek. A középosztály ugyanis elsőként fogyasztóként, fogyasztási profiljával jelenik meg. A rendelkezésre álló jövedelem és annak elköltése az, amit középosztályosodásként élnek meg a társadalmi szereplők. A középosztály 2010-et követő megerősödését a könyv is alapvetően jövedelmi adatokkal támasztja alá, és a magyar társadalom érzékelésében is első-sorban ez a jövedelmi dimenzió jelenik meg markánsan. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor problematizálnám, hogy mire is költik el ezt a jövedelmet?

Fontos látni, hogy a középosztály jellemző fogyasztási profilja okán annak jövedelemfelhasználása tipikusan növeli az importigényt, illetve jövedelmének és vagyonának „menekítése” a tőkeexportot.¹ Éppen ezért a középosztály jövedelmi helyzetének javítása önmagában egy ország gazdasági szuverenitását, autonómiáját nem feltétlenül erősíti, sőt a külső egyensúlyt éppenséggel ronthatja. Ebből következően egy ilyen stratégia szempontjából **kulcsfontosságú lenne a középosztályok fogyasztási profilját is „nacionalizálni”**. Hogy ezt hogyan és milyen ösztönzőkkel, esetleg kényszereszközökkel érdemes megtenni, önálló vizsgálat tárgya lehet. 2010 óta a lakossági megtakarítások adósfinanszírozásba történő erőteljesebb bevonása azonosítható például ilyen intézkedésként. Összességében tehát a középosztályépítés stratégiáját érdemes a középosztályosodás fogyasztási hatásai mentén is továbbfinomítani.

1 Lásd például: Heras L. Recuero: The Rise of the Middle Class and the Pattern of Consumption Imports in Latin America. CLALS Working Paper Series, 2024/48. Hazai empirikus adatokkal efelől nem szolgálhatok, de mindenki gondolja végig a környezetében a középosztály jellemző ruházkodási, táplálkozási, utazási szokásait, befektetési stratégiáit.

A középosztály jelentős csoportjai mellett a centrumban megtermelt ideológiák, habitusok, technológiai innovációk egyik legfontosabb lokális fogyasztói, elsajátítói is. Éppen ezért az ezt a tudatot hordozó társadalmi szubjektum nem automatikusan lesz támogatója a szuverenista politikai kurzusoknak sem. Ez a jelenség Magyarországon is megfigyelhető: *a Fidesz–KDNP választási eredményei a magas jövedelmű, talán a leginkább középosztálybélinek mondható választóközrökben 2014 és 2022 között több lépésben romlottak*. Felmerül a kérdés, hogy ebben a kontextusban a középosztály megerősítése nem önellenható politikai stratégia-e? Az pedig további, ebből folyó kérdés, hogy a globális „spektákulum társadalmának” (Guy Debord) egyik kulcsfogyasztójaként a középosztály mennyiben alkalmas a nemzeti kultúra (bővített) újratermelésére, sőt egyáltalán alkalmas hordozója-e még a nemzeti kultúrának? Ez a probléma nemcsak a műben nem ábrázolt, de fájóan hiányzik a jelenlegi kulturális kormányzás fókuszából is. Ez utóbbi ráadásul nehezen ledolgozható lépéshátrányban van, hiszen állami, közpolitikai, intézményi eszközeivel a kultúrának már csak egy 19–20. századi tartományára képes jól-rosszul hatást gyakorolni, és nincsenek a kezében a 21. századi kultúra, ideológia, egyáltalán a szimbolikus javak előállításának eszközei.

Bourdieu „kulturális tőke” fordulatát a köznyelv az eredeti *terminus technicustól* már szélesebb értelemben vulgarizálta, amely az elmúlt évtizedek honi, kissé talán demagóg osztálydiskurzusainak is kulcsseleme.² Mégis fontos ezen keresztül is próbára tennünk a középosztályépítés stratégiáját. Az újraelosztás mellett ugyanis fontos kérdés, hogy az állami és nem állami kulturális infrastruktúrák (jól tetten érhető módon mondjuk az oktatásban) mennyiben szolgálják a középosztály bővülését, az ahhoz tartozó kulturális tőke megképzését, továbbörökítését?

György László munkája a Tanítsunk Magyarorszáért Program bemutatásán túl részletesen nem boncolgatja ezt a kérdést, de a közoktatás és felsőoktatás elmúlt évtizedekben kirajzolódó trendjei is hagyhatnak bennünk kétségeket afelől, hogy erre mekkora hangsúly kerül a középosztályépítés tervének implementálása során. Mindezek alapján az az óvatos hipotézis is megfogalmazható, hogy a középosztályépítés elsősorban materiális projektként értelmeződik a 2010-et követő kormányzás során.

Az előzőekhez kapcsolódik, hogy a kelet-európai társadalmaknak már a polgárosodás előtti egyik meghatározó hagyománya volt, hogy a helyi elitek a nyugatiként felmutatott normákat kívánják érvényesíteni a lokális ázsziainak, „elmaradottnak” stb. jellemzett populáción. Ebben a diskurzusban a helyi elitek (a 19. század végétől kifejezetten a középosztályok) abból vezetik le legitimitásukat, hogy ők azok, akik a nyugati értékek, életformák, habitusok ismerői és közvetítői. A helyi középosztályok által állítólagosan közvetített nyugati értékvilág, norma- és követelményrendszer mögött nincs tartalom, az szükségképpen a kelet-európai kisebbségi érzés talajáról *elképzelt Nyugat* elnagyolt karikatúrája. Miközben képviselői kozmopolita testtartást vesznek fel, intellektuálisan ez sosem volt egyéb, mint provincializmus. A másik probléma, hogy ez az elbeszélés a világban tagadhatatlanul fennálló gazdasági különbségeket morális, kulturális, civilizációs különbségek feltételezésével kívánja igazolni: Ausztriában azért jók az utak, mert az osztrák egy szorgalmas nép, Svédországban azért jobb az élet, mert a svédek becsületesek stb. Ez nem egyéb, mint a világban fennálló gazdasági, hatalmi különbségek igazolására a gazdagabbak és hatalmasabbak által feltalált kultúrasszista diskurzus. Ezt a hazai középosztály egy jelentős része is reflexió nélkül, az ösztönélet szintjén magáénak vallja. Az már csak hab a tortán, hogy a hazai középosztály liberális és antirasszista frakciói problémamentesen simulnak ehhez a kultúrasszista tradícióhoz. A bezzegnyugatozó középosztállyal mindazonáltal nem az az egyetlen probléma, hogy műveletlen, illetve *funkcionálisan hazafiatlan*, hanem az, hogy az általuk újratermelt önálarendelő diskurzus objektíve is akadályozza a gazdasági, társadalmi kibontakozást, a helyi társadalmak emancipációját, sorsának

2 Pierre BOURDIEU: *Cultural Reproduction and Social Reproduction = Knowledge, Education and Cultural Change*. szerk. Richard BROWN, Willmer Brothers Ltd., London, 1973.

saját jogon történő formálását. Kérdés, hogy amennyiben ez a mintázat valóban döntően jelen van a honi középosztályban, mennyiben bölcs dolog a középosztályok erősítése?

Nyugati minta –
Amerikai középosztálybéli család nyaralásra készül a '60-es évek elején
(Pinterest)

Állami középosztály – középosztályépítés és újraiparosítás

A György László által felvázolt középosztályépítési stratégiának egy további, globális dimenzióval is érdemes számot vetnie. A középosztály megerősítése azt jelenti, hogy a nemzetközi munkamegosztásba az adott térség, ország egyre erőteljesebben a fogyasztás és egyre kevésbé a termelés oldaláról kapcsolódik be. Működése egyre inkább a központi banki tervezés agytrösztjeiben előállított likviditás által felszínen tartott posztkapitalista skanzen fogyasztási modellje felé toódik el, és egyre kisebb mértékben a klasszikus ipari, fordii kapitalizmus műhelyeként áll helyt.³

Ez nem mond ellent annak, hogy a könyvben nagyon helyesen jelzett nyugati középosztályok hanyatlását is ennek a folyamatnak a részeként lássuk. Nyugaton a tőke és a munka közti ellentét relativizálódása következtében ugyanis a munkásosztályokkal párhuzamosan a középosztályok *tulajdonosi osztály* jellege kerül elsőként zárójelbe. Az egykori munkásosztályok pedig alapvetően jóléti politikák eltartottjaiként jelentek meg. Úgy vélem, a könyv egyfelől ezt az aspektust érzékeli a középosztályok hanyatlásaként (vö. elefántgörbe),

3 Vö. VARGHA Bálint Tamás: A kapitalizmus vége és a baloldal történeti perspektívában. *Kommentár*, 2024/1.

Felszálló ágba –
Középosztálybéli család
műteremfotója
Budapesten, 1934
(Fortepan / Vincent Till
Baumgartner)

amelynek egyik tünete a középosztályok jövedelmi megrekedtsége és ami ezzel jár: a politikai súly csökkenése a hatalmi harcokban, az ízlés formálására vonatkozó képesség elvesztése. (Nyilvánvaló, hogy ezen megállapítások végig-gondolása során is elengedhetetlen szem előtt tartanunk a háromhalmazos Venn-diagram alapkategóriáinak folytonos egymásba játszását, úgymint: köz-éposztály, polgárság, értelmiség.) Ebből következően **legalább a prioritások szintjén elengedhetetlen a középosztályépítés egyeztetése a kormány által meghirdetett újraiparosító stratégiával.** Nem állítom, hogy logikailag kizáró ellentmondásról van szó, hiszen az újraiparosítás során is jöhetnek létre a köz-éposztályos státuszt lehetővé tevő munkakörök, ugyanakkor *az újraiparosítás startégiája a globális munkamegosztás egy teljesen más szintjén látja Magyarország helyét, mint a középosztályépítés terve.*

Ahogy ezt a könyv is egyértelművé teszi, a középosztály egyik történelmi funkciója éppen az autonómia, az egzisztenciális függetlenség. Eleve fogalmi paradoxon tehát a középosztály állami politikák útján történő erősítése, amely éppen a direkt függés mintázatait termelheti újra. Ennél is fontosabb kérdés az eredmény tartóssága, hiszen ezek a transzferek, közpolitikai eszközök a leg-törékenyebb, legkevésbé útfüggő, legegyszerűbben visszavonható elemei a politikai, társadalmi berendezkedésnek. Ez persze az államfüggő középosztályt adott esetben mobilizálhatja az adott újraelosztási rend védelme érdekében, de mennyiben remélhetőek tőle tartósult eredmények vajon? Emellett újfent termékeny ezt a kérdést a kelet-európai történelmi fejlődés sajátosságai felől is vizsgálni. Legkésőbb a felvilágosult abszolútizmus óta vissza-visszatérő minta ugyanis térségünkben, hogy a társadalmi szerkezetet a politikai rendszer felül-ről és elméleti premisszáik alapján kívánja társadalommérnökösködve meghatározni. A legutolsó ismert, erre vonatkozó kísérlet az államszocializmusnak nevezett államkapitalista formáció volt, amely az ipari kapitalizmus társadalmi

előfeltételeit alakította ki a döntően agrárkapitalista, posztfeudális miliőben. Nem állítom, hogy a *top-down* társadalomépítési kísérletek igazolhatatlanok, vagy eleve kudarcra lennének ítélve, inkább csak a történeti útfüggőség szerepére szeretném ráirányítani a figyelmet.

Építő kritika

A fentiek fényében György László kiváló könyvét nem feltétlenül apologetikus, a kormány politikáját igazoló vagy az intézkedések ideológiai keretét adó műként olvasom, sokkal inkább olyan izgalmas, ambiciózus, programadó írásként, amely ajánlatot tesz a kormányzásban a középosztályépítés hangsúlyának további és következetesebb megerősítésére, és olyan globális problémákat vet fel, amelyeknek végiggondolása nélkül ez aligha lehet sikeres. A magam részéről ehhez a középosztályépítésből következő, a globális és helyi társadalmak illeszkedési pontjain megjelenő, valamint a globális munkamegosztás skáláin történő folytonos fel-le mozgásból adódó óhatatlan feszültségekre és súrlódásokra, valamint a periféria középosztályainak sajátos materiális és szimbolikus pozícióból adódó kitettségekre kívántam rámutatni.

VARGA BÁLINT TAMÁS

INSPIRÁLÓ RECENZÍÓ

A megtiszteltetés érzésével átítatott érdeklődéssel olvastam Vargha Bálint Tamás *A középosztály forradalma – Meritokratikus stratégia a 21. századra* címmel megjelent könyvről írt recenzióját. Ez az a kritika, amely további három könyv megírásához szolgál inspirációul. Észrevételeire voltaképpen a mű komplementeréreként tekintek. Számos, sőt talán az összes lényegi kérdés, ami a könyvből szándékosan kimaradt, a recenzióból – illetve az arra adott válaszból – teljessé válik. Kezdjük hát a választ!

Csak látszólagos önellentmondás az államilag fejlesztett középosztály, az állami középosztály gondolata. Az állam, mint a szülő, ugyanis akkor cselekszik helyesen, ha gyermekét nem magához köti és elgyámoltalanítja, hanem helyzetbe hozza, magabíróvá teszi. Az aktivitásra, vagyis munkára, gyermeknevelésre és vállalkozásra ösztönzött családok nem passzívan csüngenek az állami transzfereken, ahogyan hagyományosan elképzeljük a paternalista állam és állampolgárai viszonyát. Egy hatalom kényelmébe belesüppedni kívánó államnak persze nem érdeke a magabíró középosztály szélesítése, mert e középosztály tudatosabb és kevésbé manipulálható, mint az állami transzferektől függő inaktív réteg. Ezért aztán **a könyv érvelése szerint szorosan összefügg a középosztály bővítését szolgáló stratégia a jólét fenntartható növekedésével**: a politikai versenyben ki kell tudni szolgálni a hosszú távon gondolkodó, fenntartható módon gyarapodni kívánó, tudatos középosztályt.

Vargha Bálint Tamás helyesen mutat rá, hogy a középosztály szélesedésével a fogyasztás is bővül, és a szerkezete is átalakul, de nem szükségszerű, hogy ez feltétlenül a külső egyensúly felborulásához vezessen. Valójában a fogyasztás bővítésének leginkább fenntartható módja a dolgozó, gyermeket nevelő és vállalkozó középosztály megerősítése, hiszen ebben a folyamatban a termelőerő is növekszik. Megtörte volna a könyv vonalvezetését, amennyiben a belgazdaság fejlesztésére szolgáló stratégiák is bemutatásra kerültek volna. A *Kommentár* folyóirat 2024. évi 2. számának élén a nemzetgazdasági miniszter tollából megjelent stratégia és jómagam korábban megfogalmazott 10 pilléres gazdaságstratégiai koncepciója aktuális lenyomata a kormány gazdaságstratégiai elképzeléseinek. Az életképes nemzetállami stratégiákkal meg lehetne tölteni egy újabb könyvet, amelyben helyet kaphatna annak a hipotézisnek a kibontása is, hogy az elfogyasztott javak 80 százaléka helyben előállítható. Az, hogy a helyben előállított termékeket előnyben részesítjük-e, ugyanakkor már valóban nemcsak gazdaságfejlesztési és szabályozási, hanem kulturális kérdés is.

Egy újabb, e recenzió által inspirált könyv szólhatna a Vargha Bálint Tamás szerint bezzegnyugatozó középosztálynak, illetve róla. A Nyugat vonzereje nagyban függ ugyanis annyak anyagi gazdagságától, és az épített és a természetes környezet harmóniájától. A Nyugat vonzerejét az eredeti tőkefelhalmozás (gyarmatosítás) alapozta meg, az abból megvalósuló épített környezet szépségét jórészt a király és a nemesek ízlése formálta, és Max Weber, valamint Joseph Schumpeter szerint a protestáns etika elterjedésével kibontakozó hivatástudat tett teljessé. A katolikusok által megfogalmazott állapotbéli kötelesség, ami az életállapotból fakadó teendők összességét jelöli, nagyon hasonlatos a protestáns etikából táplálkozó hivatástudathoz. A hivatástudattal rendelkező vállalkozó ideáltípusa már nem a korábbi korokra jellemző kényelmes, vagy ha a helyzet úgy kívánja, kegyetlen, gyarmatokat kizsákmányoló kereskedő, hanem olyan ember, aki otthonának tekinti hazáját, aki számára érték másoknak munkát adni s részt venni térsége felvirágoztatásában. Összefoglalóan egy ilyen könyv szólhatna a Nyugat vonzerejének alapjairól, az eredeti tőkefelhalmozás egészen napjainkig tartó ismétlődő gyakorlatáról, a Brit Kelet-indiai Társaság 1600-as megalapításától egészen napjaink délkelet-ázsiai nemzeti tőketulajdonos rétegeinek felépítéséig. Egy ilyen könyv második logikai egysége szólhatna a hivatástudattal rendelkező vállalkozó missziójáról, ideális céljairól és feladatairól.

Könnyen cáfolható, hogy „az újraiparosítás startégiája a globális munkamegosztás egy teljesen más szintjén látja Magyarország helyét, mint a középosztályépítés terve”. Az állításnak megvan a maga részigazsága, de két okból sem teljes. Az egyik, hogy a könyv szerint a középosztály definíciójának fontos része a tevőleges szerepvállalásnak, mégpedig életünk jobbá tételében, vagyis az ipari munkás is lehet középosztálybeli. A másik, hogy Magyarországon az újraiparosítás esetében nem visszalépés volt, hiszen ennek révén sikerült közel egymillió, korábban inaktív magyarnak vissza- vagy megadni a munka becsületének érzését. A vonatkozó nemzetközi szakirodalom részletesen alátámasztja, hogy nincsen innováció, valamint kutatás és fejlesztés ipari termelési kapacitás nélkül, tehát az újraiparosítás nem alternatívája, hanem kiindulási alapja a globális munkamegosztásba nemcsak a termelőmunkájával, hanem a tudásával is bekapcsolódni kívánó nemzetgazdasági stratégiának.

Nem becsülném alá tehát az iparban dolgozó középosztály, a legfeljebb középfokú végzettséggel rendelkező szakmunkás középosztály értékét, középosztálybeli identitását. Azt is meg merem kockáztatni, hogy ideológiáktól és hamis önképektől mentesen ez az a réteg, amely a leginkább értékelni tudja a középosztályosodás szolgálatába állított meritokratikus kormányzati erőfeszítéseket. Ebből az is következik, hogy ez a réteg képezheti az eredeti, hiteles, hamisítatlan új középosztályt. Egy újabb könyv szólhatna ezen új középosztály identitásáról és arról az értékajánlatról, amit egy **nemzeti, patrióta, pragmatikus és meritokratikus filozófiai alapokra épülő politikai stratégia** nyújthat számukra. Hátha egy vonzó értékajánlattal a társadalom szélesebb rétegei is megnyerhetők a jóllét fenntartható növekedését küldetésének tartó stratégiához. ■

GYÖRGY LÁSZLÓ